

dovršijo pripravljajoča dela. Gosp. Alojzi Prašnikar iz Mekin je z odpisom od 3. rožnika 1865 od c. kr. kupčijskega ministerstva prejel pravico, da se more teh pripravljajočih del lotiti, potem pa tudi železnico delati, ako je noče vodstvo južne železnice, katero po pogodbi od leta 1854 ima prvo pravico zato. Stroški vseh pripravljajočih del bi utegnili znašati 15.000 do 20.000 fl. Po vsem tem nasvetuje dr. Toman v imenu odbora:

1. Deželni zbor vojvodine kranjske priznava važnost in potrebo železnice ljubljansko-belaške in št. petersko-reške, in se poteguje za to, da se ljubljansko-belaška železnica postavi v vrsto avstrijskih železnic.

2. Deželnemu odboru naj se zaukaže, da se vzajemno s kupčijsko-obrtniško zbornico ustanovi poseben odbor za to železnico, v katerem bo tudi deželni odbor zastopan.

3. Ako se kaže, da se večidel nabere gori omenjeni potrebni denar za pripravljajoča dela, naj se, ako bi manjkalo še kakih 5000 gold., teh 5000 gold. dodá iz deželnega zaklada proti temu, da se temu donesku pridržijo vse tiste pravice, ktere gredó drugim doneskom, ki se naberó od druge strani.

Ko je dr. Toman sporočilo odborovo naznanil zboru, se vzdigne Dežman ter odborove predloge spodbija v dolgem govoru, ktereга bistvo pa je bilo le to, da ni dovolj dokazana potreba in važnost te železnice čez Gorenško. Po takem vvodu, posebno ko je prizadevanje za to železnico imenoval le „domoljubno željo (patriotischer Wunsch), je bilo misliti, da je pre-mišljeval kolikor toliko o tej železnici, in da bode donesl še drugih razlogov; al namesti tega je predlagal, naj se vse še enkrat odboru izroči, ki ima razlagati bolj temeljito. — Dr. Costa se čudi Dežmanovemu zahtevanju, ker je vendar zbor predlog dr. Tomanov potrdil in s tem spoznal pomen in potrebo omenjene železnice. Gradiva nabirati za podslombo tega početja bo le dolžnost odseka, ki se bode volil za začetek železničnih opravil. Če se nam ugovarja, da je zdanja železnica do Trsta rodila veliko revščine, je vedeti treba, da nas to nikakor motiti ne more v tem, da dobimo enkrat in si napravimo železnico, ki bode pospeševala deželne interese, kajti železnica do Trsta se je le zidala, da se po najkrajši poti pride v Trst, ki na eni strani noter, na drugi pa ven gré, ne gledé na to: ali bo posameznim krajem kranjske dežele koristila ali ne. Če smo Notranjsko in Dolensko že podperali z denarjem v velikih silah lani in letos, zakaj bi tudi Gorenški ne pomagali zdaj, ko ji žugajo hude stiske. Ne čakajmo in ne odlagajmo pomoči, ker se lahko zgodí, da bode kmalu prekasno. Ako bi nikjer po svetu železnic ne bilo, tudi mi bi ne želeli železnic, ktere nikoli ne vstrezajo vsem; ko pa se železnice delajo križem po svetu, slaba poje tistim deželam, ktere ostanejo — zunaj železnic. — Mulej podpera dr. Tomanov predlog, razlaga posebno vojaški pomen naše dežele in železnice, samo, da se mu 5000 gold. preveč zdí za prvo delo. — Vitez Gutmannsthal tudi očita, da je vse premalo štatiistično dokazano, čeravno v daljem govoru reče, da za zdaj deželni zbor sam ne potrebuje teh pretenkih dokazov, da se to naložiti mora odseku, ki bode izvoljen za izpeljavo prvih početnih železničnih del. Kapele pri tej priliki obrača pozornost zborovo na železnico iz Ljubljane čez Krko, pod Semičem čez Metliko do Črnomlja in naprej do Reke, kjer se bode zidala železnica do Semlina, in ker se tudi iz Beligrada do Carigrada izpeljati misli železnica, bi Adrija s črnim morjem združena bila, kar bi mnogo povikšalo pomen te železnice skoz Dolensko, kajti pripravi se okoli četr t milijon veder vina, suhih sliv, izkopá se čez četr t milijon stotov premoga na leto. —

Dežman se ponavlja in ko tretjikrat poprime besedo, odpade od svojega predloga. — Dr. Toman kot poročevalec v tehtnem govoru spodbije vse protivne ugovore, opiraje se na svoj prvi govor, v katerem je razložil vse razloge, ki so ga rapotili na predlog železnice čez Gorenško. Vse, posebno pa, kar je gosp. Dežman ugovarjal — rekel je — je le subjektivno v strogem smislu; vsaki pa, ki zares ljubi domovino svojo, mora to početje pospeševati, ne pa poderati. Tudi za ceste smo že 10.000 gld. dovolili, vendar nam g. Dežman — ki je v tej reči poročeval — ni do zobca dokazal potrebe, — tudi za most čez Savo smo dali veliko denarja itd. — kako, da bi za to železnico, ki je vendar najvažnejša stvar za našo deželo, posebno za gorenško fužinarstvo, ne dali 5000 gold., da se pričnejo vsaj najpotrebniše priprave. Prošnje posameznih interesentov ne moremo čakati. In če tudi damo iz deželnega zaklada 5000 goldinarjev, s tem še ni rečeno, da ne dobimo tega denarja nazaj, ako se prične delati železnica in početniki povrnejo deželi te stroške. — V posebnem razgovoru čez posamezne predloge dostavlja vitez Gutmannsthal 1. predlog, naj se poišče štatiističnih snov, naj se povprašajo fužinarji in vse to naj se priloži prošnji na ministerstvo. Ta predlog je poročevalec dr. Toman nekaj skrajšal in potem je bil sprejet. Drugi predlog se je potrdil brez daljnega razgovora. Tretji predlog je dr. Costa popravil, da se reče namestu „5000 gold.“ „najviše 5000 gold.“, kteremu je zbor pritrdil, med tem, ko je popravek, ki ga je tu Dežman nasvetoval, zavrzel. Tako se je vse potrdilo in želeti je le, da se o pravem času ne skrijejo naši denarni domo- in rodoljubi!

Dopisi.

Iz Gradca. Tukajšnje vrlo česko pevsko društvo napravi 7. svečana t. l. veliko „besedo“; polovica čistega dohodka je namenjena tukajšnji sirotnici „Borromaeum“ imenovani. Želimo ji obilen dohodek!

Od kranjsko-štajerske meje na Svečnice dan =. Nemškutarskim uradnikom se začne preja vozljati, ko tam pa tam kmetje slovenske pisave tirjajo. Ni davno, kar je bilo nekaj kmetov od dotične gosposke poklicanih, da bi od vožnje premoga do železnice dohodkin davek odrajovali. Ko so pa vozniki dokazali, da nikakoršnega dobička nimajo, torej tudi od slabega dohodka davka plačati ne morejo, veli vradnik, da se to v protokol zapiše. Na to kmetov eden reče: ako bote slovenski pisali, bomo podpisali; ako nemški, pa ne. Uradnik: zakaj ne? Kmet: zato, ker nemški ne znate. Uradnik: kak to? Kmet: lansko leto je nekdo tožil, da mu je sosed hraste obsekaval, „behakt“, vi ste pa zapisali: „umhakt“, in po takem niste pravično sodili. Na to pride viši uradnik in zagrmí nad njimi. Nikar ne bodite hudi, gospod! — odgovorí mu mirno kmet — saj smo brali, da so svitli cesar ukazali, naj se uradniki v maternem jeziku z nami porazumejo, in da vsi ministri zahtevajo, naj se nepotrebne pisarije odglešajo. Uradniki so omolknili, kmetje pa šli. — Une dni so v neki hiši pri nas dve leti staro presico zaklali, ki je zmirom veliko žrla, redila pa se kar nič ni, suha je bila, kakor votla vrba. A kaj je bilo? Imela je 12½ liber (funtov) težka jetra, vranco pa 1 libro težko, veliko kakor volovsko, pluča po navadi. Primaruha! že več kot 1000 svinj sem zaklal, a kaj tacega še nisem videl, je rekel mesar. Čudno je bilo, da nobeden pes teh jeter ni hotel pokusiti, maček pa se jih je nažrl. Kri in drbovino so zakopali.

Iz Južnotranjskega. — A. Oprostite predrage „Novice“, da tudi jez, sicer vaš redki dopisnik in prosti

kmet, nekoliko časa motiko na strán denem, ter pero v roko vzamem, da vam potožim o tistih možakih v deželnem zboru kranjskem, ki so se iznejeverili rodu in volilcem svojim. Da! sedaj sem pa lepo naredil, saj se oni sami bahajo, da so boljši Kranjci kakor pa naši narodnjaci. Je li pa to res, gospoda? Kratko nikar! Ako bi vi pravi Kranjci bili, morali bi se tudi za pravice naše narodnosti kot vsi drugi narodi potegovati; vi pa ravno nasproti temu ravnate ter vpijete, da mora na naši čisto slovenski zemlji nemški jezik po šolah in kancelijah kakor dosedaj tudi v prihodnje gospodovati. Ali kmetje te vaše namere tako-le tolmačimo: kmet mora ostati kakor dozdej na vekomaj neotesan in neomikan, ter naj bo v stari jarem vprežen, če hočemo, da bo še naš sužinj in da ga bomo lahko kakor dozdej po svoje sukali. Da so taki poslanci zoper naše pravice, ki ne živijo v ozki zvezi z našim narodom in ne vejo, kaj mu hudo dé, se ne čudimo, — al da so tudi taki potegnili v tabor nam nevarni, ki med nami živijo, z nami vred hodijo božjo besedo le v našem domačem jeziku poslušat, v kancelii pa nas žrtujejo ptujemu jeziku in tudi šol nočejo tacih, ki nas sto in sto potrebnih vednost učijo v maternem jeziku, to je, kar presega našo pamet! Ker poslanca Goloba vidimo tudi med to množino, ga vendar moramo vprašati, naj nam pové: koliko besedi on govori nemških celi teden med svojimi sosedi, koliko barantijo ima v nemške dežele, koliko pa s slovenskimi in hrvaškimi kraji, in kateri jezik mu je bolj potreben? Morebiti misli kranjski Šenčur zapustiti in se preseliti v Nemčijo? Njegovo ravnanje se nam zdi celó narobe svet! Jan. D—k.

Iz Vipave 31. prosenca. Da mi Vipavci še nismo v tistih slovenskih nebesih, kjer nekaljeni mir vlada in se vse vzajemno za omiko in povzdigo v narodnem duhu poteguje, spričuje „Laibaherca“ od 27. prosenca v nekakem „ingesendet“ iz kterege se vidi, da je tukaj še več bürgerjev *) ki hodijo svoje posebne pote, in z rodoljubnim (scilicet!) srcem obžalujejo, da jim te za Vipavce „verhängnisvolle Novice“ vodo kalijo, in čitavnički „akterji“ pot presekavajo, po katerem blagra za Vipavce iščejo. Čitavnica jim je tako grda postala, da jo pri vsi svoji blagodušni spravnosti nekakih nemških grehov obdolžujejo, ki si jih po slovensko še potolmačiti ne moremo „paralisirender Einfluss“, „Kastengeist“, „Ansichtendiktatur.“ **) Toliko se nam dozdeva, da se to pravi: razpore delati, in odbor čitavničin se dolžnega spoznava to nekaj pojasniti, da drugod sami presodite, pri čem da smo. — V omenjenem „ingesendet“ dopovedujejo „mehrere Wippacher Bürger“, da so bili po stari navadi (?) na 14. prosenca v Tabru „ples“ napovedali, in da bi iz tega nič ne moglo biti, so jim najpred „Novice“ prejo zmešale, čitavniško vodstvo pa celó tisti predvečer pred „balom“ je na hitrici v svojih sobah ples napovedalo in čitavničarje sililo, da svojega radovanja tukaj iščejo, pa ne tam v Tabru. To je „corpus delicti“, kakor „bürgerji“ pravijo. Ako bi res tudi tako bilo, kdo bo sodil, da bi odbor ne smel za svoje družbenike kake veselice domá osnovati, katerim ni mar bilo v Tabor hoditi? Kdo pameten bo iz tega „Kastengeist“ in „Ansichtendiktatur“ izmotaval, ker se dobro vé, da čitavničarji niso ovce, ki jih kdo zaganja, kamor hoče; to „bürgerji“ sami spoznajo, ker

pravijo, da so tudi čitavničarjev imeli na svojem plešišču. K večemu bi se po tem takem odboru zameriti moglo to, da ni, ako je mislil domá kaj napravljati, tega brž napovedal, ko je izvedel, kaj nasprotniki namerjajo. — Pa vse to pletenje „bürgerjev“ od sklicevanja na hitrico v imenu odbora je gola laž. V čitavnici ni imelo po odborovem sklepu tisti večer nič biti, ker so celó eni odborniki zavolj lepšega namenjeni bili v Tabor iti; kar res v soboto večer glas počí, da je nekdo v imenu zunanjih čitavničarjev v čitavnici za nedeljo večerjo naročil, da pridejo sicer v Trg, pa ne pojdejo v Tabor, ampak se mislijo pri skupni večerji v svoji dvorani po domače radovati. To je bilo tako privatno napeljeno, da vodstvo v Trgu v nedeljo dopoldne ni vedelo, kaj da je o tem. Ko se je pa zvedelo, da govorica ni prazna beseda, je spodobnost tirljala, da je odbor na nagloma poskrbel, kolikor se je dalo, da se gostje vredno sprejmejo. In res, kakor po zgovoru, pridrdrajo od ene strani naši slavoznani Razdrčanje in ž njimi vred naši vselej zvesti Šembičanje, od druge strani nam pa naša mila ajdovska sestra celó svojega župana z njegovo krasno soprugo pošlje, in ko se je začela dvorana z zunanjci polniti, ali je kazalo, sodi častiti bravec! da bi se bili zdaj naši domači družbeniki v Tabor odmikali in goste same puščali? Te sirovine se vendar ne sme od nas pričakovati. Jeli smo tedaj tudi domači v domačo dvorano se zbirati, in osnovala se je bila veselica, da se kmali taka ne pomni, in da je kakor ljudje pravijo, odborovcem v Tabru grdo škodo naredila, pa kdo je tega kriv? — Pregovor pravi, da kdor drugim jamo koplje, sam va-njo pade. Da, častiti bravec, tudi o tem lože sodiš, ti moramo resničnost „bürgerjevega“ blaznjenja posvetiti. V vipavskem trgu so bili res od nekaj sloveči „bali“, pa to so bili „nobelbali“ ne pa „bürgerbali.“ *) Osnova „nobelbalov“ je bila iz prvega v rokah trške gospôde. Od kacih petnajst let je kazinski odbor to preskrbljeval, in kar čitavnica stoji, je spet ona sama za vse javne veselice skrb v rokah imela, in tudi za letošnji pust je odbor sklenil, da se bote vsaj dve veselici naredili, res da ne več v Tabru, ker je pred kratkem v najem dvorano dobila, ki je prostorneja od une. Kar naenkrat osupnjeni odbor o sv. 3 kraljih zagleda, da se s podpisom „odbor“ povabila na ples v Tabru na vse kraje razdeljuje, in se nevedni poprašujejo, kako da bo čitavnica tudi letos še veselice v Tabru dajala? **) — Iz katerih vzrokov se je ta „odbor“ sestavil? kaj ga je sililo po dozdani šegi čitavnici prvinstvo vzeti? ali je mar čitavnički odbor kakim razodetim željam nasprot šel, da se je moralo svojo pot hoditi? kdo se je tukaj porazumljenja ogibal? kdo je komu pot pretekal? kdo ne bo sodil, da je ta „odbor“ hotel navkljub delati, zdražbo in rasprtijo med mirnimi Vipavci počenjati? komu gre tukaj čast „paralisirenden einfluss“ delati, „Kastengeist“ trositi in z „Ansichtendiktatur“ vse zmagovati? Kdo se ne bo tukaj na pravljico od volka in jagneta spolnil, ki mu je vodo kalilo, predno je bilo? Pa bodi tega dosti, da samo, bravec, slišiš glas našega zvona. Še toliko pristavimo, da to zahtevanje „bürgerjev“ v potrjenje in razvijanje čitavniškega življenja po Vipavi dobro pomaga in se čvrsto zanašamo, da bodo Vipavci čedalje bolj spoznavali, kdo si prizadeva njih narodnost oživljati in jim na stopnjo omike pomagati, da jih ne bo vsaki „bürger“ za norca imel.

*) Komu da gré v Vipavi ime „bürger“, ne vemo ti, bravec, povedati, zakaj tukaj se ločimo samo med gospôdo in tržane, in ti svojo veljavo v to stavijo, da so komunski sosedje. „Bürgerja“ šaljivo le tacega imenujejo, ki je čast dosegel, da ga je bila gosposka kterikrat v „luknjo“ vtaknila.

**) Po teh grozno učenih besedah je soditi, na kateri stopnji kulture ti „bürgerji“ stojijo, in si človek lahko misli, da so se čez noč Cimbrí pod Nanos naselili. Pis.

*) Kak pust se je tudi kak „bürgerbal“ bil naredil, pa je bil navadno tako občen, da so se dekile in hlapci med gospôdo mešali.

**) Da bi se to slepenje v „Novicah“ odkrilo, je bil res odbor žugan, pa ni vredno spoznal, da se v to malovrednost vtika, kar „Novice“ same veste. Pis.

Dozdaj je bilo naše čitavniško življenje res prerahlo, dokler se po „Laibacheri“ eni čitavničarji s tako miroljubnostjo valjajo in se zdaj „bürgerji“ imenujejo, pa pustimo jih! Trški sosedje in vsi Vipavci drugih komunov so res pravega, čistega, slovenskega zrna, ki večidel samo „Novice“ in druge slovenske časnike prebirajo, nemška kultura pa jih ni še tako presijala, da bi vedli, kaj je „verhängnissvoll“, kaj „paralisirender Einfluss“ in celo „Kastengeist“ in „Ansihtendiktatur“. Zato v njihovo čast rečemo, da jih med „bürgerji“ v Laibacheri ne iščemo. — Še eno ti bravec na uho povemo, da „bürgerji“ ne zvedo in na nas ne planejo. Brž po 14. smo mi razlagali, da bode 28. v čitavnici ples; in miroljubni in nezdružni „bürgerji“ so še z večjo pompo ravno tisti večer „bal“ napovedali. In kdo vé, da se niso bali, da bi čitavničarji in mirni Tržani ne zvedeli, ali so imeli „bal“, so v pondeljek jutro pred dnevom s tako bahantijo po ulicah pri lesenih bakljah ropot delali, da bi bili lahko Trg zažgali, ako bi ne bil vés iz kamenja in opeke, kajti oglje je po petdeset sežnjev za njimi žarelo. Kdo vé, kakošna „Massregelung“ bi bila čitavnico zadela, ako bi se bila izmed svojega ozidja samo ganila?

Odbor čitavnice vipavske.

Iz Idrije 3. svečana. — Ign — Prav po krivici stamenda Idrija kakor Tržeč v vrsto „nemških“ mest in trgov na slovenskem Kranjskem zapisana. Pa je že zlodej, da se res včasih kaj tacega primeri, da bi človek, ki zunaj Idrije živi in ne vé, kako in kaj se tukaj godi, misliti moral, da smo res nemškutarji, „primae classis.“ Ena taka je bila, da idriska županija je bila, ki si je izvolila Issleiba za svojega srenjčana, ki se je brez vspeha ponujal celó Tržiču. Druga pa je zdaj ta, da naša mestna županija, bode po gosp. Dežmanu položila deželnemu zboru peticijo zoper predlog, da se vpelje slovenski jezik v ljudske in srednje šole na Kranjskem, češ, da vsak rudar (knap) mora nemški znati, ker — noben rudarski uradnik slovenski ne zna. Ta peticija tedaj kaže, da je rudnik idrijski in da so rudarji naši le zavoljo uradnikov na svetu!! Ali ni to narobe svet? Pri tej priliki vprašamo samo to našega gosp. župana Höchtelna, ki je menda posrednik te peticije: ali bi ne bilo bolj v njegovi nalogi, da bi županijski odbor izgotovil mestni račun, ki ga še ni bilo, kar on županuje, kakor da se vtikuje v stvari, ktere so zoper pravice narodne, ki nam jih je presvitli cesar kakor drugim narodom zagotovil in do katerih moramo vendar tudi mi priti? Ali bomo na veke plesali, kakor nam bojo taki godli, ki niso našega naroda? Prežalostno bi bilo to!

Iz Kamnika 1. svečana. — n — Dobili smo od c. kr. deželne gospóske „statute“ našega pevskega društva potrjene; odbor je zdaj tako sestavljen: gosp. dr. Gauster je predsednik, gosp. Anton Leskovec, c. k. sodnik, tajnik, gosp. Jože Jeglič, c. kr. davkarski uradnik, denarničar, gosp. Jože Filic je učitelj petja, njegov namestnik pa gosp. J. Mandelc. Pevsko naše društvo obdeluje slovensko in nemško petje. Društvo šteje zdaj 20 pevcev in 40 prijatlov petja, kateri po 30 kr. na mesec plačujejo.

Novomesto. * (Konec.) Prečastiti predsednik čitalnice naše je sklenil svoj govor*) tako: Kakor nježna cvetica po nevihti medlo glavico vzdigne, oziraje se na krepivno solnce, ter se lepše nego pred razcveta, tako se je slovenski narod po Cesarjevi besedi jarma oproščen zavedel, da je previdnost udi njemu prostor v državnem življenju odločila, da ima višji poklic nego

biti podlaga tujčevi peti. (Živio- in slavaklici.) Nepomenljivo zerno jelo je kliti, „narase drevo, se kroži, se širi prekrasna slovenska lipa!“ Prvi sad, kojega je rodila, so bile čitalnice: narodni vrelci, iz katerih Slovenec slehernega stanú zajema vodice, matere bistre umnosti. — V srcih rodoljubov se je želja vnela, bratom k narodni omiki pripomoči, jih z prekrasnim maternim jezikom seznaniti, jezik med ljudstvom še jako pokvarjeni očistiti napák, „opiliti gladko mu rujo, kar je najetega v njem, dati sosedu nazaj, kinčati ga iz lastne moči, iz lastnega vira“, — in to, slavna gospoda, je po vladi potrjeni namen čitalnice, da se razveseljujemo pošteno, in po domače, ne pa vtikamo v politične razmere ali kake napake. — Sloga nam je gêslo, ne nesloga! (Slavaklici.) Pa osnovala so se že skoraj povsod čitalnice, se krasno razcvetele, krepko napredovale, ko pri nas še nič za narodno življenje nismo vedeli. V središči Dolenske bilo je tiho vse, in kakor se v puščavi glas potnikov zgubi, tako se je zgubila marsiktera želja o osnovanju čitalnice; peščica rodoljubov je trkala na zaklenjene duri, tužno so čakali srečnejših časov — in glej, nova dôba našega mesta je začetek novega življenja, prvo leto Rudolfovega je rojstno leto čitalnično. (Gromoviti živio- in slavaklici.) Slavna gospoda! Slovenci smo, sinovi slovenskih mater. Ne zabimo tedaj svete naloge, pa tudi ne lepih nauk, ktere so skrbne matere mladim srcem vcepile. Spomnimo se med drugim tudi nauka, naj bomo za vse prejete dobrote hvaležni in pokažimo s tim, da je naš namen blag, naše geslo: „vse za vero, dom in cara“, naša srca vneta za vse dobro, prava slovenska, hvaležna onemu, ki modro in z krepko roko vlada svoja ljudstva, ki očetovsko zanje skrbi. Recimo tedaj združeni: Slava našemu presvitlemu cesarju Francu Jožefu!“ (Gromoviti živio- in slavaklici.)

Novomesto 5. svečana. V nedeljo je praznovala tukajšnja čitalnica spomin našega neumrljivega Vodnika. V krasno okinčani dvorani se je zbrala velika množica tukajšnjih in zunanjih rodoljubov in z veseljem smo opazili, da se je krasni spol obilo vdeležil. Čitalniški pevci so to pot svojo nalogo tako izvrstno rešili, da ploskanja in slava-klicev ni bilo ne konca ne kraja. Rajski občutki pa so se izbudili v naših prsih, ko je stopila gospá V. na oder in prepevala „V Arabije puščavi“ in „Luna sije“ s svojim milim glasom. Ravno tako ste bile dve deklamaciji, sosebno ova gospodičine V. z občno pohvalo sprejete. Po končani besedi se je počel sijajni ples, ki je trajal skoro do belega dne. — To je bila prav narodna veselica in tako živo in prijetno je bilo, da se je očitno kazalo, da čevkanje protivnikov, da naše mesto ni kraj za čitalnico, ostane le „pium deriderium.“ Vojteh Kraus.

Iz Kranja. — Tudi naša čitalnica je slovesno obhajala spomin rojstnega dne Vodnikovega 28. dne p. m. Dvorana je bila čez in čez polna, večernica pa prav vesela; pesmi lepe so se vrstile in „Zmaga rodoljuba“ je izbudila občno pohvalo.

Iz Borovnice 2. svečana. Danes zjutraj ob pol treh se je tu kod nas*) zemlja kake tri sekunde zibaje potresla tako, da je v bližnji Bistri en dimnik na gradu odlomivši se po strehi zaropotal; druge posebne škode ni bilo.

Iz Ljubljane. Kakor se sliši, bode konec deželne našega zbora 15. dne t. m. — V 23. seji je Njih eksel. deželni poglavar odgovoril na vprašanje Svetčevo, ktero je zadevalo ravnopravnost v uradnih. Drugi pot prinesó „Novice“ odgovor. — V 24. seji je Svetec z družniki svojimi, nanašaje se na dopis gosp. prof. Tušeka v „Novicah“, drugo interpelacijo

*) Po naključju je izostal v 5. listu konec govora.

Vred.

*) Tudi v Ljubljani je v tem času bil potres.

Vred.

izročil gospodu deželnemu glavarju zastran učiteljske službe, ki se je lani oddala na tukajšnji realki.

— „V seji deželnega zbora 25. u. m. — pravi „Danica“ in temu pritrjuje tudi „Slovenec“ — je komaj z enim glasom zmagal pred vsem svetom pravični dr. Bleiweisov predlog, da bi slovenščina ne bila nadalje kakor mila in medla beračica v šolah svoje lastne domovine! Kako pač čudno je, da se je za tako očitno pravo reč treba s tolikim trudom vojskovati!“

— Gosp. Juri Fleišman je prosil lani, naj bi se tudi njemu, ker je marsikaj že storil za pospeh in povzdigo domačega petja, dala podpora iz tistega državnega zaklada, iz katerega c. kr. ministerstvo podpira zaslužene avstrijske skladatelje. In res mu je državno ministerstvo 18. dne u. m. podelilo 400 gold. za usluge njegove o skladanji narodnih pesem. Ta novica nas toliko bolj veseli, ker je to prvo vladino priznanje cene narodnih naših pesem.

— Ravnokar smo iz Prage prejeli v lični obliki 1. zvezek „Lire Sionske“, ki jo izdaja naš izvrstni skladatelj France Grbec. Ta zvezek obsega sledeče pesmi: „Svečnica“, „Tantum ergo“, „Postna“, „Pepelnica“, „Kvaterni nedelja“ (povsod besede Fr. Marnove) in „10. psalm“ (besede Mat. Valjavčeve.)

— Vodnikov rojstni dan se je letos v Ljubljani obhajal posebno sijajno. Že na Svečničin večer so pri Žibertu v Šiški (rojstni hiši Vodnikovi) vrli naši „Sokolci“ obilno zbrani in navdušenega srca z govori in pesmami se spominjali prvega buditelja slovenskega naroda; v nedeljo pa je čitalnica v dvorani svoji osnovala „besedo“, ki je presegla vse prejšnje, in ples, ki se je odlikoval po posebni krasoti. Prav posebno svečanost je podelilo pa tej veselici še to, da Njih ekscelencija gospod deželni poglavar baron Bach s prečastito svojo rodovino in Njih ekscelencija gosp. baron Schloissnigg so počastili z nazočnostjo svojo Vodnikovo večernico in z ljubeznjivim svojim obnašanjem še posebno povzdignili radostno gibanje tega večera. Slavnoznana naša govornica gospodičina Ema Tomanova je začela „besedo“ z govorom, ki ga je Vodniku na čast izvrstno zložila gospa Luiza Pesjakova in ki ga vsega prinesemo drugi pot. „Slovenija“ je stala tu pred ovenčano podobno Vodnikovo (ki jo je mnogocenjeni naš domači umetnik g. France Zajic nalašč naredil za ta večer in blagodušno daroval čitalnici) ter je naštevala dela njegove domovine na blagor in slavo. Da je gospodičina Ema rešila nalogo svojo mojstrsko, razume se pri nji samo po sebi. Sledeči predmeti današnje besede bili so muzikalni. Dva zbora (Flejšmanov „Triglav“ in Bendlov „Svoji svojim“) krasno peta od našega zbora sta izbudila občeno in zaslužno pohvalo mlada gospodičina Eugenija Fröhlichova pa je na goslih pokazala izvrstni talent svoj in dobro šolo, v kateri se je učila godbe. Težko kompozicijo Artotovo „Souvenir de Bellini“ je od konca do kraja vršila s tako izurjenostjo in tolikim občutkom, da ji je živa pohvala donéla od vseh strani. — Zdaj je vse radovedno pričakovalo šaljive spevoigre dr. Benj. Ipavčeve „Tičnik“, ki je prvokrat in z orhestrom prišla na slovenski oder. Že prve točke (ki sta jih péla gosp. Anton Jentel in gospodičina Ivana Podkrajšekova) so z očitno zadovoljnostjo navdale vse občinstvo, ktero je čedalje bolj navdušeno bilo o mičnih, vsako situacijo karakteristično izrazujočih napevih, ko sta še pristopila gospodičina Roza Fröhlichova in gospod Vojteh Valenta, in naposled še ključar (gosp. Vikt. Koloretto) s svojimi pomagači. Posebno zanimiva je naloga (rola) „Ljuboslave“, ki jo je gospodičina Roza Fröhlichova pevaje in igraje tako izvrstno izvršila, da je bilo veselje, pa tudi go-

spodičina Ivana Podkrajšekova je v petji in igri „hišno“ tako lepo delala, da ona kakor gospodje Valenta, Jentel in Koloretto vsaki čas morejo stopiti na očiten oder, ne bojé se nobene kritike. Izvrsten je tudi zbor, ki sklepa igro. Po pravici je tedaj h koncu toliko živahnega pleska bilo, da se je dvorana zibala. Le en glas je, da se Ipavčeva spevoigra more meriti z vsako drugo najboljo opereto, vrh tega pa ima za nas še toliko večo vrednost, da so napevi njeni prav v duhu slovanske muzike zloženi. Čitalnica je še tisto noč po telegramu čestitala gosp. dr. Ipavcu v Gradec. Pa tudi besede, ki jih je spisal gosp. Rogački tej spevoigri, so hvale vredne. Po vsem tem pa gre še hvala, velika hvala našemu pevovodju gosp. Jož. Fabjanu za tako izvrstno izpeljavo te operete, ktera vnovič priča umetnost njegovo; ne najmanjša stvarca ni kazila krasnega dela. Ko je tako ne z „narejeno“, ampak prav s srčno občeno pohvalo bila končana beseda, se je začel plés, katerega so Njih ekscelencija deželni poglavar s svojo ljubeznjivo rodovino, pa tudi Njih ekscelencija preprijazni gosp. baron Schloissnigg čakali tako dolgo, da so videli „kolo“ plesati, in potem še le prav zadovoljni zapustili dvorano, kjer je veselje kraljevalo blizo do zora — Vodniku na spomin.

— Slovansko pevsko društvo na Dunaji napravi 11. svečana „veseli večer“, h kateremu pridejo gospé in gospodje našemljeni in v katerem se boje vzlasti šaljivi govori vrstili s plesom. Tudi v Ljubljano smo dobili prijazno vabilo; ker pa je Dunaj daleč, pošiljamo jim bratovsko „na zdravje!“

— Iz prijaznega pisma, ki ga je te dni predsednik kmetijske družbe gosp. Fid. Terpinec prejel iz Amerike od gosp. misijonarja Fr. Pirca, se vidi, da je starček še zmiraj nevtrudljiv delavec v nogradu Gospodovem. On pravi, da se čedalje bolj množijo indijanske misije, in da prihodnji mesec potuje s svojim kaplanom gosp. Tomasinom do Red Lake, 9 dni dalječ.

— Gospod profesor Pogorelec je umrl pretekli teden.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Presvitli cesar in cesarica še zmiraj bivata v Buda-Peštu. O političinih zadevah se morajo tu važne reči goditi, ker za ministrom Menndorfom, ki se je 1. dne t. m. podal v Pešt, je bil 3. dne tudi minister Belkredi na nagloma tje poklican. Zeló važna razprava o adresi (pismu, ki naj se Njih Veličanstvu pošlje za odgovor) se utegne začeti v sredi tega meseca. — Po „Pozoru“ so se vse narodne in svobodoljubne stranke popolnoma zedinile o tem, kako da bojo glasovale o adresini razpravi. Subotičev pristavek preminja Račkovo osnovo v tem, da zagrebški zbor ne čaka odgovora ogerskega zbora zastran hrvaške 42. točke od 1861. leta, ampak da prosi vlado, naj zahteva od ogerskega zbora, da odloči poslance, ki se snidejo s poslanci hrvaškega zbora v dogovor zastran skupnih državnih zadev in unije ogersko-hrvaške. — „Nacionalov“ dopisnik iz Zagreba pripoveduje čudno novico, da je preuzvišeni škof Strossmajer po ogerski kancelarii predložen za izpraznjeno škofijo v Kalocski z letnim dohodkom 300.000 gold. „Domobran“ dostavlja tej neverjetni novici, „da Magjari znajo priznavati usluge!“ — Policij v Lincu, Salcburgu, Gradcu, Inspruku, Ljubljani, Zadru, Požunu, Soprunu, Kašavi, Velikem Varadinu, Temešvaru, Zagrebu, Sibirji, Tropavi, Celovcu in Črnovicah ne bode več, le v največih mestih še ostanejo. En del policijskih opravil prevzamejo mestne županije, državna opravila pa prevzamejo deželne vlade. S tem se prihrani državni kasi okoli 400.000